

Наставно – уметничком већу
Факултета ликовних уметности
Универзитета уметности у Београду.

Предмет: **Извештај комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта „ИЗА ЕНТУЗИЈАЗМА - перформанс и документарна поставка“** кандидаткиње Неде Ковинић.

Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта „ИЗА ЕНТУЗИЈАЗМА – перформанс и документарна поставка“ кандидаткиње Неде Ковинић је на састанку одржаном 12.06.2020. године усвојила извештај којим се позитивно оцењује овај докторски уметнички пројекат. Извештај Комисије садржи: уводно образложење, биографију кандидаткиње, анализу докторског уметничког пројекта, оцену остварених резултата и критички осврт чланова Комисије као и закључак Комисије.

Уводно образложење

Комисија за оцену и одбрану у саставу: др ум Зоран Тодоровић, ванр. проф. – ментор, др ум. Владимир Николић, доцент ФЛУ, др ум. Александра Јованић, доцент ФЛУ, др Бојана Матејић, доцент ФЛУ и др Мариела Цветић, ред. проф. Архитектонског факултета Универзитета у Београду формирана је на 464. седници Наставно уметничког већа Факултета ликовних уметности у Београду одржаној 4. децембра 2019. године.

Неда Ковинић је пријавила докторски уметнички пројекат који је одобрен на 450. седници Наставно уметничког већа Факултета ликовних уметности у Београду одржаној 06. јуна 2018. године. Пројекат је у својству ментора тада водио др ум. Милета Продановић, ред. проф ФЛУ. Међутим, због болести колеге Продановића, за ментора је постављен др.ум. Зоран Тодоровић ванр. проф. ФЛУ на 463. седници 06. новембра 2019. године. Докторски уметнички пројекат је одобрен са насловом „Иза ентузијазма – перформанс и документарна поставка“. Докторски уметнички

пројекат је завршен, изложба је одржана у Оставинској галерији и његова експликација је предата 2019. године.

Биографија кандидаткиње

Неда Ковинић је рођена 1975. у Београду. Докторске уметничке студије, уписује на Факултету ликовних уметности у Београду 2015.

Мастер из сликарства, Факултет ликовних уметности

Универзитет уметности, Јун 2001.

Мастер из ентеријера, Факултет примењених уметности

Универзитет уметности, Јануар 2002.

ИЗЛОЖБЕ

Самосталне:

“Траг цртежа” СКЦ Велика галерија амбијентални цртеж 1996. Београд

“Between in and out” СКЦ Велика галерија инсталација 1997. Београд

“Passage” Галерија „Рима“ колажи 2011. Крагујевац

“Црна сам али лепа” Ремонт галерија инсталација цртежа 2017. Београд

“Иза ентузијазма” Велика сала, СКЦ перформанс 2018. Београд

“Иза ентузијазма” Контакт галерија цртежи и перформанс 2018. Крагујевац

“Академија свитаца” ДКСГ перформанс 2019. Нови Београд

“Le beau|Le bon ” Ротонда музеј колажи 2019. Стразбур

„Иза ентузијазма“ Оставинска галерија документарна изложба 2019. Београд

“Намерно неефикасан” Оставинска галерија перформанс 2019. Београд

Групне:

“Short cut” Павиљон “Цвијета Зузорић” инсталација 1996. Београд

“Примери радикалне апстрактне уметности”, Мишко Шуваковић

“Други дан на путу кроз страх” инсталација 1998. Вршац

Интернационално Бијенале младих уметника

“Други дан на путу кроз страх” инсталација 1998. Београд

39. Октобарски Салон МИЈ “Sheep” Dare Luogo компјутерске графике 1999. Рим

Пројекат Добриле Денери "Други дан на путу кроз страх" инсталација 2001. Варшава Захета Музеј
"Сећање на смрт" СУЛУЈ галерија видео 2000. Београд
"Кинонија" УЛУС галерија видео филм и фотографије 2007. Београд
Колажи Институт за студије културе колажи 2012. Чикаго
Књиге пергамената цртежи 2013.-2015. Мексико сити
„Интеракција“ Летња академија цртежи 2017. Салзбург
„Поетике простора“, Замак „L’Pleisir“ перформанс и цртежи 2017. Авињон
„Читање највеће слике у Београду“ Генералштаб, перформанс 2019. Београд
Немања Бошковић и група плесача, у организацији „WCSCD“
“Уметност – Природа – Технологија” Павиљон „Цвијета Зузорић 2020. Београд
Пролећна изложба УЛУС, Мирјана Драгосављевић

Резиденције:

“The Poetics of Space” Замак „L’Pleisir“ цртежи, перформанс 2017. Авињон
“Storytelling” Летња академија цртеже 2017. Салзбург
“Le Beau| Le Bon” Chemise d’Art Sacre колажи 2019. Стразбур

Анализа докторског уметничког пројекта

Докторски уметнички пројекат чине две целине, перформанс са пратећом документацијом и текстуална екпликација пројекта која је насловљена „Иза ентузијазма – перформанс и документарна поставка“. Текстуални део рада је предочен у 5 поглавља и 45 потпоглавља на 118 куцаних страна (Times New Roman 11, са проредом 1,5) са списком литературе од 51 библиографске јединице и 7 вебографских, са илустрованим прилозима, као и са биографијом канидаткиње.

Писана екпликација докторског уметничког пројекта је ауторска рефлексивна која даје увид у порекло и појединости пројекта чији је саставни елемент. Текст прати и анализира перформансе која су изведени у различитим галеријама, као и вишемедијску инсталацију, која је настала као резултат документовања и извођења перформанса.

Пројекат је изведен као плесни перформанс у великој сали СКЦ-а 2018. и у Оставинској галерији у Београду 2019. године.

У уводном делу текстуалне експликације докторског уметничког пројекта Неда Ковинић следи неке за њу важне моменте модерне, постмодерне и савремене уметничке и теоријске продукције. У уводном делу текста ауторка задржава пажњу читаоца на релационој естетици и Буриоовим (Nicolas Burio) анализама уметничких појава и примера уметности. У том смислу се истичу одређени аспекти релационе уметности, као што је дружење, учешће публике и других актера у извођењу рада, дијалог, колективна размена, расправа и сл. У наставку овог увода ауторка даје Смитово (Terry Smith) одређење појма савремености, где се као њени квалитети виде тренутност, предњачење тренутка над временом, момента над епохом и где нестају модернистичке претензије на будућност. Истовремено се назначавају и основни проблеми савременог друштва у кризи, моменти посустајања глобалног неолибералног капитализма и сл.

Такође се елаборира употреба текста у уметности од првих сликарских експеримената са почетка двадесетог века преко дадаизма, футуризма, зенитизма, поп-арта, експеримената концептуалне уметности шездесетих и седамдестих година до савременог стрипа, графита и моде где се текст појављује као апликација на модним колекцијама.

Неда Ковинић у својој еспликацији даје и историјски преглед перформанса, најважнијих догађаја од првих Кејцових (John Cage) извођења на Блек Маунтин колеџу (Black Mountain College) 1952. године, преко појаве Флуксуса, боди арта (*body art*), хепенинга, реперформанса и сајбер перформанса. Прати се развој и веза перформанса и нових медија, као и разлике између Европског и Америчког приступа овој врсти уметности, која постаје један шири културни образац понашања. Анализира се и актуелност везе перформанса, који се изводи данас, са масовним медијма и спектаклом. Пажња се фокусира и на домаћу сцену, платформу СКЦ-а, пре свега, познате актере из времена када програм уређује Дуња Блажевић, али се помињу и други значајни локалитети, догађаји и актери перформанс уметности у Војводину, Хрватској итд. Плесни перформанс који је у историјском и идејном смислу врло заслужан за појаву и

развој перформанса каквог данас познајемо и који је такође имао кореспонденце и према неким другим праксама уметности које су значајне за развој савремене уметности ауторка детаљније мапира важним догађајима и актерима. Почевши од већ помнутог Кејџа његове сарадње са Канингом (Merce Cunningham) затим Ан Халприн (Anne Halprin) и Плесне компаније (Dancers' Workshop Company), Вилијама Форсајта (William Forsythe), који у својим кореографијама, експериментише са интерактивним системима сцене, или актуелне Ен Имхоф (Anne Imhof) која своје кореографије изводи у релацији са модом. Истовремено се анализирају и значајне појединости битне за развој локалне плесне сцене, оснивање плесне платформе Станица или едукативни програм регионалне платформе „Номад плесна академија“ (Nomad Dance Academy).

За реализацију докторског уметничког пројекта искуство плесних радионица заснованих на Буто плесу је било врло значајно, тако да се у тексту даје и преглед битних моментата у развоју и настанку ове форме у Јапану. У западној плесној традицији покрет и значење се поклапају. Неко извођење има значење идентично ономе шта се изводи. Покрет се чита као текст који генерише значење. Међутим у јапанској плесној и позоришној култури постоји концепт празнине, читања значења између акција. Ово је, рецимо, карактеристично и за позориште НО (Noh), што се некад преводи као пауза, празнина и сл. Буто је повезан са говором, што је нарочито важно у процесу вежбања, да би плесач имао приступ несвесном ослањајући се на језик. Језик је неопходна алатка за стварање покрета. За ове плесне групе и радионице је веома карактеристично повезивање и умрежавање. У свом настанку Буто плес је примио утицаје модерног плеса, посебно немачког експресионизма. Прва Буто радионица у Београду је организована 2000. године у СКЦ-у. Радионицу је водила Хисако Хорикава из Јапана, што је за Неду Ковинић био битан тренутак повезивања са овом праксом.

Текст пружа увид и у нека филозофска разматрања везана за сам појам ентузијазма почевши од порекла и смисла старогрчке речи *entheos* (ἐνθεός) која означава божански елемент у човеку. Ауторка на овом месту заснива централни мотив рада, као и текста експликације, који му следи. Кандидаткиња прати континуитете и разлике у појму ентузијазма од Платона преко Ђордана Бруна и Ничеа до филозофкиње Ксеније

Атанасијевић, која ентузијазам види као основ јавног деловања и друштвене промене. Поред овога ауторка се осврће и на социолошке аспекте ентузијазма пратећи искуства и примере аматерског рада, аматерског филма пре свега и потребе за самореализацијом. У наставку се ентузијазам поставља у одређену релацију са класним проблемом рада где се примећује да је у актуелној култури, економији и политици он изгубио свој примарни карактер и постао део нових облика економске принуде и експлоатације. Човек данас свој друштвени смештај остварује као радна станица од које се очекује не само да емотивно буде привржена свом радном задатку него да своју друштвеност и комуникационе способности стави у функцију рада. У том смислу, кандидаткиња даје скицу односа државе, тржишта, високе уметности такође и критичке уметности, популарне културе, политичке и јавне сфере, која је била карактеристична за период тзв. кензијанске државе и заступа актуелно декларисање уметника као културних радника који на тај начин заузимају борбенији став према неолибералној команди која све излаже тржишној принуди разарајући друштво, али доводећи у питање и позицију уметника, који се у неолибералној констелацији појавио као својеврсни вишак.

Кандидаткиња у тексту експликације даје преглед својих уметничких ангажовања, које почиње да реализује од средине деведесетих година у оквиру Студентског културног центра у Београду, ослањајући се на наслеђе концептуалних и перформативних пракси (СКЦ-а).

На самом почетку се појављују инсталације које су испитивале просторно - симболичке односе галеријског простора. Током рата у Југославији, истражује појаву скривених страхова кроз инсталације и видео. Почетком двехиљадитих одлази у манастир, где проводи читаву деценију. У том периоду се, између осталог, бавила друштвеним аспектима заједнице у којој је живела као и шире средине, кроз медиј видеа, фотографије и цртежа. У новијим пројектима истражује различите врсте ескапизма, простор бекства и повлачења. У том смислу је у тексту дат приказ најзначајнијих радова и изложби од 1996. до 2017. године.

Њен докторски уметнички пројекат се ослања на ово искуство, док је заснован на реализацији и организовању плесних радионица, као и умрежавању уметника концептуалног плеса, који су различитог социјалног, старосног и културног порекла.

У конципирању овог рада пошло се од цртежа да би се поље рада проширило на просторну инсталацију, плес, видео и костим.

У експликацији пројекта се анализа рада развија у неколико краћих целина, потпоглавља, где се описују методи и поступци прикупљања података и конципирања рада, који подразумевају претраживање врло шаролике литературе која покрива теорију и историју уметности, књижевност, есејистику, филозофију, али такође укључује свакодневна дружења, уметничке резиденције, учење језика и сл. Синтеза и повезивање ових искустава се одвијало кроз више медија и активности редитељско-менаџерског, али и образовног типа, јер је било потребно формирати групу, одредити јој циљеве и развити сарадњу са углавном младим плесачима, који су се тек упознавали. Визуелну форму рада су одредили цртежи, који су рађени као записи са радионица плеса, али и природа бую покрета, као и минималистички костим који су играчи носили. Одећа је такође и носилац текста појединих речи или реченица које су бележене током припремног периода истраживања. То су често реченице са почетног курса француског језика које су на одрђен начин симптоматичне као *Je suis riche et calme* (Ја сам богат и смирен) или *La fille est riches et calmes* (Девојчица је богата и смирена) итд.

Презентација рада је подразумевала инсталацију која је укључила цртеже различитих формата, пројекцију документарног видеоа и плесни перформанс групе од десет играча, у релацији са свим овим елементима и публиком у контексту простора у којем се рад изводио. Најједноставније речено, рад делује као модно-плесни перформанс у којем ауторка види форму која „омогућава да уведе играче у стање испитивања одређених проблема, како филозофских, политичко-социолошких или психолошких, са оне стране разумности, вербалности, трагајући за рефлесијама проблема у самом телу.“

Упознавање и први контакти са плесачима су се обављали преко интернета, плесачи су долазили са разних страна света што је додало још један комуникациони слој овим радионицама. Неда Ковинић у тексту експликације даје и детаље вежби које су биле упражњаване током рада радионица. Један део радионичких вежби је развијан у сарадњи са француским кореографом Адријаном Гомеом. У тексту пратимо и детаљан опис кореографије. Видео документ, који је део рада, направљен је од снимака са

радионица, које су претходиле самом извођењу, укључујући и оне које је ауторка снимала у плесним студијама у иностранству које је пратила.

Први перформанс је изведен у Великој сали СКЦ-а, јер је ауторка желела да направи извесну релацију према историји овог простора у коме је установљен перформанс као жанр у уметности у региону, седамдесетих.

Оцена остварених резултата и критички осврт

Читав пројекат је врло сложен, заснован на комплексном истраживању и вишегодишњој уметничкој делатности ауторке, која је детаљно представљена и такође смештена у шири контекст савремених уметничких пракси, као и у одређену историјску перспективу. Истовремено докторски уметнички пројекат *Иза ентузијазма* нам скреће пажњу и на свој начин истражује мотивацију која стоји иза производње уметничког рада који се реализује без озбиљније продукцијске и институционалне подршке или без било какве подршке. Верује се да је управо ентузијазам односно нешто што га узрокује тај основни покретач, мотив који није заснован на личној користи и рачуну. Ауторка, наравно, примћује да свет уметности, као уосталом и други светови, калкулише разне мотиве као што је амбиција, жеља за самореализацијом, друштвеном потврдом и сл., као и да ови мотиви могу бити „бесплатно“ гориво којим се покреће и убрзава механика света уметности. Међутим она ипак настоји да уочи разлике у мотивацији, да оправда конкретне поступке и праксе дубљим разлогом који почива на предпоставци, да иза свега, па и иза ентузијазма, постоји некакав трансцедентни субјект, без чијег деловања не би било могуће остварити било какав догађај, било какву промену у друштвеној и личној сфери или без чијег постојања неки облици знања и искуства не би били утемељени. Међутим из позиције овог субјекта, као тачке гледишта, реалност би могла да изгледа парадоксално. Наиме, његов парадокс је то што се појављује у конкретном телу и свету у ограниченом простору и времену, али му је дискурс ван времена и простора. Истовремено овај дискурс му омогућава поглед на тело и свет у који је

смештен, али то није никакав објективни увид по себи него један трансцедентни идеал који има нормативне претензије, који жели нешто да уреди и организује. Дакле, ауторка верује у једну врсту логике која утемељује одређене обрасце мишљења у које можда спада и уметност и где она пројектује своје очекивања и ситуира своју уметничку праксу.

Пројекат настоји да на одређен начин скрене пажњу на питања уметничког активитета и тестира искуства уметника у актуелном друштвеном контексту, истражујући потенцијал уметности да рефлектује сопствене продукционе услове, као симптоматична друштвена питања. У промишљању и проналажењу референтних тачака за овај уметнички пројекат Неда Ковинић прати, анализира и режира групни плес као средство креативног ескапизма. Међутим, бекство се пре може видети као тактика изласка из ситуације коју дефинишу њени иманентни разлози и када је сваки идеализам напуштен као неадекватан, нефункционалан и архаичан. Ту се у овом раду или још више у његовој експликацији појављује један необичан афинитет у којем се бекство види као борба. То је контрадикција која формира карактер овом пројекту, или нешто другачије речено, то је пројекат који настоји да мисли ову контрадикцију ослањајући се на чињеницу да неки механизми добро функционишу и када су у квару.

Закључак комисије

Докторски уметнички пројект кандидаткиње Неде Ковинић „Иза ентузијазма – перформанс и документарна поставка“ је изведен као отворено дело у галериској поставци.

Кандидаткиња је на примеран начин повезала истраживања у уметности, култури и друштву са могућим ефектима уметничког рада.

Посебан допринос уметничког пројекта Неде Ковинић је успешно разрешавање односа режираног перформанса, јавне интервенције и документације.

Кандидаткиња Неда Ковинић је докторским уметничким пројектом „Иза ентузијазма – перформанс и документарна поставка“ остварила уметнички пројект којим је демонстрирала професионалну посвећеност и компетентност у домену савремене уметности.

Комисија оцењује докторски уметнички пројект кандидаткиње Неде Ковинић „Иза ентузијазма – перформанс и документарна поставка“ као иновативан рад, који даје нове могућности за доживљај и разумевања односа уметности и културе и савременог живота.

Комисија са задовољством предлаже Наставно уметничком већу Факултета ликовних уметности и Сенату Универзитета уметности у Београду да прихвати извештај, те да покрене процедуру за јавну одбрану докторског уметничког пројекта кандидаткиње Неде Ковинић.

У Београду, 12.06.2020

др ум. Зоран Тодоровић, ванредни професор ФЛУ (ментор)

др ум. Владимир Николић, доцент ФЛУ

др ум. Александра Јованић, доцент ФЛУ

др Бојана Матејић, доцент ФЛУ

др Мариела Цветић, редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду